

**Wet van<datum>..... inzake het structureel reduceren van het EMU-tekort
(Wet tekortreductie Rijk en medeoverheden)**

W06.09.0472/III

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben dat het wenselijk is wettelijk een procedure vast te leggen waarlangs het structureel reduceren van het EMU-tekort kan worden bevorderd;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1: Definities

In deze wet wordt verstaan onder:

Bestuurlijk overleg:

het overleg van Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Onze Minister van Financiën als beheerders van het Gemeente- en het Provinciefonds met de instanties die representatief kunnen worden geacht voor de desbetreffende decentrale overheden.

bbp: bruto binnenlands product tegen marktprijzen.

Buitensporig tekort:

een EMU-saldo dat de waarde van minus 3% bbp overschrijdt.

CBS: het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Decentrale overheden:

provincies, gemeenten en waterschappen, waarbij tot elke provincie, gemeente en elk waterschap ook worden gerekend de rechtspersoonlijkheidsbezittende lichamen, bedoeld in de Wet gemeenschappelijke regelingen, waaraan zij deelnemen.

Economisch goede tijden:

perioden waarin de economische groei hoger is dan potentiëel.

EMU-enquête:

de jaarlijkse enquête die door het CBS onder de decentrale overheden wordt gehouden over het door hen te ramen EMU-saldo van de decentrale overheden.

EMU-saldo:

het saldo van de ontvangsten en de uitgaven van de overheid in een jaar, zijnde het nettofinancieringssaldo van de overheid, berekend overeenkomstig de voorschriften in het Europees systeem van nationale en regionale rekeningen in de Gemeenschap (Verordening (EG) nr. 223/1996 van de Raad van de Europese Unie van 25 juni 1996 (PbEG L 310)).

EMU-tekort:

een negatief EMU-saldo.

Exceptionele omstandigheden:

omstandigheden waarin de economie krimpt of gedurende langere tijd een lagere dan potentiële groei vertoont.

Kabinetsperiode:

de periode tussen twee opeenvolgende verkiezingen van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Meerjarencijfers:

de ramingen van de uitgaven en de ontvangsten van de vier op het begrotingsjaar aansluitende jaren, bedoeld in artikel 13 van de Comptabiliteitswet 2001.

Middellangetermijndoelstelling voor het structureel EMU-saldo:

de middellangetermijndoelstelling voor het structureel EMU-saldo van de lidstaat Nederland, zoals vastgesteld door de Raad van de Europese Unie.

Referentiewaarde medeoverheden:

de maximale waarde van het voor een individuele decentrale overheid geldende aandeel in het EMU-tekort, die op grond van artikel 6 is vastgesteld.

Structureel EMU-saldo:

het EMU-saldo, gecorrigeerd overeenkomstig de EU-methode voor conjunctuurschommelingen en voor eenmalige en tijdelijke maatregelen.

Verdrag:

het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap (geconsolideerde versie PB C321 E, dd. 29-12-2006), inclusief het aan het Verdrag gehechte protocol 20 betreffende de procedure bij buitensporige tekorten (1992).

Artikel 2: Toepassing tekortreductie

1. Aan het begin van een kabinetsperiode, bij het opstellen door de regering van de eerste begroting en de daarbij aansluitende reeks van meerjarencijfers, wordt jaarlijks een verbetering van het structureel EMU-saldo met ten minste 0,5 procentpunt bbp meerjarig verwerkt, indien de begrotingsramingen en de meerjarencijfers een indicatie voor een buitensporig tekort vormen.
2. Aan het begin van een kabinetsperiode, bij het opstellen door de regering van de eerste begroting en de daarbij aansluitende reeks van meerjarencijfers, wordt jaarlijks een verbetering van het structureel EMU-saldo met ten minste 0,5 procentpunt bbp meerjarig verwerkt, indien het geraamde structureel EMU-saldo niet voldoet aan de middellangetermijndoelstelling voor dat saldo.
3. Tijdens een kabinetsperiode, bij het opstellen door de regering van de tweede of een volgende begroting, wordt jaarlijks een verbetering van het structureel EMU-saldo met ten minste 0,5 procentpunt bbp meerjarig verwerkt, indien de begrotingsramingen en de meerjarencijfers een indicatie voor een buitensporig tekort vormen.

4. Tijdens een kabinetsperiode, bij het opstellen door de regering van de tweede of een volgende begroting, wordt jaarlijks een verbetering van het structureel EMU-saldo in de orde van grootte van 0,5 procentpunt bbp meerjarig verwerkt, indien het geraamde structureel EMU-saldo niet voldoet aan de middellangetermijndoelstelling voor dat saldo.

5. De jaarlijkse verbetering van het structureel EMU-saldo gaat in:

- a. voor de situatie, bedoeld in het eerste en het derde lid, met ingang van het jaar waarin sprake is van een indicatie voor een buitensporig tekort;
- b. voor de situatie, bedoeld in het tweede en het vierde lid, met ingang van het jaar waarin sprake is van het niet kunnen voldoen aan de middellangetermijndoelstelling voor het structureel EMU-saldo.

6. De jaarlijkse verbetering van het structureel EMU-saldo gaat door:

- a. voor de situatie, bedoeld in het eerste en het derde lid, tot het laatste jaar van de betrokken kabinetsperiode, dan wel tot een eerder jaar waarin geen sprake meer is van een indicatie voor een buitensporig tekort;
- b. voor de situatie, bedoeld in het tweede en het vierde lid, tot het laatste jaar van de betrokken kabinetsperiode, dan wel tot een eerder jaar waarin geen sprake meer is van het niet kunnen voldoen aan de middellangetermijndoelstelling voor het structureel EMU-saldo.

7. In economisch goede tijden worden de percentages, genoemd in het eerste tot en met vierde lid, hoger gesteld bij een wet tot vaststelling of tot wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Financiën.

8. In exceptionele omstandigheden kunnen de percentages, genoemd in het eerste tot en met vierde lid, lager worden gesteld bij een wet tot vaststelling of tot wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Financiën, onverminderd de verplichtingen die terzake voortvloeien uit de toepassing van de Europese regelgeving.

Artikel 3: Verplichting voor Onze Ministers

Onze Ministers zijn gehouden hun begrotingen gezamenlijk zodanig te beheersen dat deze passen binnen het budgettaire kader zoals dat voortvloeit uit de toepassing van artikel 2, rekening houdend met het aandeel van de decentrale overheden daarin.

Artikel 4: Toezicht van Onze Minister van Financiën

1. Onze Minister van Financiën ziet in het kader van de procedures, bedoeld in de artikelen 12, tweede lid, 14, eerste lid, en 39 van de Comptabiliteitswet 2001 toe op de uitvoering van artikel 3.

2. Het CBS verstrekt aan Onze Minister van Financiën jaarlijks op zijn verzoek informatie over het aandeel van de decentrale overheden in het EMU-saldo.

Artikel 5: Vaststelling aandeel decentrale overheden in structureel EMU-tekort

1. Het aandeel van de decentrale overheden in het EMU-tekort bedraagt ten hoogste 0,5% bbp.
2. Bij een wet tot vaststelling of tot wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Financiën kan dit percentage in uitzonderlijke omstandigheden voor een of enkele jaren opwaarts worden aangepast.
In een dergelijk situatie kan het percentage voor een of enkele daarop aansluitende jaren gelijktijdig worden verlaagd.
3. Onze Minister van Financiën stelt, in overeenstemming met Onze Ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Verkeer en Waterstaat en gehoord de ministerraad, de verdeling vast van het percentage, bedoeld in het eerste of het tweede lid, over de provincies gezamenlijk, de gemeenten gezamenlijk en de waterschappen gezamenlijk.
4. De vaststelling, bedoeld in het derde lid, wordt openbaar gemaakt door plaatsing in de Staatscourant.

Artikel 6: Vaststelling referentiewaarden medeoverheden

1. Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties stelt jaarlijks, in overeenstemming met Onze Minister van Financiën en na bestuurlijk overleg, de referentiewaarden medeoverheden vast voor de provincies en de gemeenten, dan wel de wijze waarop die referentiewaarden worden berekend.
2. Onze Minister van Verkeer en Waterstaat stelt jaarlijks, in overeenstemming met Onze Minister van Financiën en na overleg met de Unie van Waterschappen, de referentiewaarden medeoverheden vast voor de waterschappen, dan wel de wijze waarop die referentiewaarden worden berekend.
3. Bij de vaststelling van de referentiewaarden medeoverheden wordt uitgegaan van de percentages op grond van de verdeling, bedoeld in artikel 5, derde lid.
4. Tot de jaarlijkse referentiewaarde van een decentrale overheid wordt gerekend:
 - a. het eigen aandeel in het EMU-tekort van de betrokken provincie, gemeente of waterschap in een jaar;
 - b. vermeerderd met het aandeel in het EMU-tekort in dat jaar van een rechtspersoonlijkheid bezittend lichaam op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen, waaraan de betrokken provincie, gemeente of waterschap deelneemt en wel naar rato van een door Onze Ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Verkeer en Waterstaat te bepalen verdeling.
5. Een decentrale overheid overschrijdt bij de uitvoering van de begroting haar referentiewaarde niet.

6. Een decentrale overheid die haar referentiewaarde in enig jaar overschrijdt, wordt daarmee sanctiewaardig.

7. De referentiewaarden medeoverheden worden openbaar gemaakt door plaatsing op de website van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, respectievelijk het Ministerie van Verkeer en Waterstaat.

Artikel 7. Toezicht van Onze Ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Verkeer en Waterstaat

1. Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties respectievelijk Onze Minister van Verkeer en Waterstaat, in overeenstemming met Onze Minister van Financiën, ziet erop toe, dat de opstelling en de uitvoering van de begrotingen van de provincies en de gemeenten, onderscheidenlijk van de waterschappen passen binnen het voor die overheden op grond van artikel 5, derde lid, geldende aandeel in het EMU-tekort.

2. Het toezicht van Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op de gemeenten, respectievelijk van Onze Minister van Verkeer en Waterstaat op de waterschappen vindt plaats door tussenkomst van de gedeputeerde staten van de provincies.

Artikel 8: Informatieverstreking door decentrale overheden

1. De gedeputeerde staten en de colleges van burgemeester en wethouders zenden uiterlijk op de daarvoor door het CBS vastgestelde datum in de maand november van enig jaar de ingevulde EMU-enquête door tussenkomst van het CBS aan Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

2. Het dagelijks bestuur van een waterschap zendt uiterlijk op de daarvoor door het CBS vastgestelde datum in de maand november van enig jaar de ingevulde EMU-enquête aan het CBS.

3. Het dagelijks bestuur van een waterschap dat de EMU-enquête niet, niet tijdig of niet volledig ingevuld inzendt aan het CBS, begaat daarmee een informatieverzuim.

4. Indien het CBS constateert dat een waterschap de EMU-enquête onvolledig heeft ingevuld of niet tijdig heeft ingezonden, informeert het de betrokken gedeputeerde staten zo spoedig mogelijk, maar in elk geval vóór 15 december.

5. Gedeputeerde staten informeren Onze Minister van Verkeer en Waterstaat vóór 15 januari daarop volgend over de waterschappen die een informatieverzuim hebben begaan.

6. Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties respectievelijk Onze Minister van Verkeer en Waterstaat kan nadere regels stellen met betrekking tot de informatie die de relevante decentrale overheden aan hem, aan het CBS en aan gedeputeerde staten verstrekken.

Artikel 9: Sanctie bij informatieverzuim

1. Met betrekking tot de informatie, bedoeld in artikel 8, eerste lid, is voor de provincies artikel 190, vijfde tot en met achtste lid, van de Provinciewet en voor de gemeenten artikel 186, vijfde tot en met achtste lid, van de Gemeentewet van overeenkomstige toepassing.
2. Onze Minister van Verkeer en Waterstaat kan in overeenstemming met Onze Minister van Financiën een waterschap dat een informatieverzuim als bedoeld in artikel 8, derde lid, heeft begaan, verplichten een renteloos depot in 's Rijks schatkist aan te houden.
3. Het renteloos depot bedraagt 0,4% van de totale jaarbaten in het jaar voorafgaande aan het jaar waarin de sanctie wordt opgelegd, cumulatief per week voor elke week dat het informatieverzuim duurt met een maximum van 26 weken.
4. Onze Minister Verkeer en Waterstaat kan na overleg met de Unie van Waterschappen regels stellen met betrekking tot het aanhouden van een depot.
5. Artikel 10, vierde, vijfde en zevende lid, is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 10: Doorberekening van (kosten van) een EG-depot of een EG-boete

1. Indien er sprake is van sanctiewaardige decentrale overheden als bedoeld in artikel 6, zesde lid, en mede als gevolg daarvan Nederland op grond van artikel 104, elfde lid, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap verplicht wordt tot het renteloos in depot plaatsen van een bedrag, dan wel tot het betalen van een boete, dan zal op voorstel van Onze Minister van Financiën, na bestuurlijk overleg, tot het volgende worden besloten:
 - a. indien provincies mede de oorzaak zijn van het moeten plaatsen van het depot of het betalen van een boete, dan brengt Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties een evenredig deel van het depot, een evenredig deel van de kosten van het depot of een evenredig deel van de boete ten laste van de algemene uitkering uit het Provinciefonds, dan wel ten laste van de sanctiewaardige provincies;
 - b. indien gemeenten mede de oorzaak zijn van het moeten plaatsen van het depot of het betalen van een boete, dan brengt Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties een evenredig deel van het depot, een evenredig deel van de kosten van het depot of een evenredig deel van de boete ten laste van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds, dan wel ten laste van de sanctiewaardige gemeenten;
 - c. indien waterschappen mede de oorzaak zijn van het moeten plaatsen van het depot of het betalen van een boete, dan brengt Onze Minister van Verkeer en Waterstaat, zo nodig door tussenkomst van de gedeputeerde staten van de betrokken provincies, een evenredig deel van het depot, een evenredig deel van de kosten van het depot of een evenredig deel van de boete ten laste van de sanctiewaardige waterschappen.

2. De kosten van het depot, bedoeld in het eerste lid, betreffen de rentedervingskosten. Deze worden door Onze Minister van Financiën na afloop van de plaatsing van het depot bij de Europese Gemeenschap, dan wel na afloop van een bepaalde termijn dat het depot heeft uitgestaan, berekend aan de hand van de wettelijke rente gedurende de periode dat het depot bij de Europese Gemeenschap was geplaatst.

3. Onze Minister van Financiën deelt Onze Minister van Binnenlandse Zaken of Onze Minister van Verkeer en Waterstaat zo spoedig mogelijk na afloop van de plaatsing van het depot, dan wel na afloop van een bepaalde termijn dat het depot heeft uitgestaan, het bedrag van de berekende kosten mee.

4. Onze Minister van Financiën is belast met de invordering van het verschuldigde bedrag bij een individuele, sanctiewaardige decentrale overheid waaraan een deel van het depot, van de kosten van het depot of van de boete ten laste is gebracht.

Zo nodig vindt invordering plaats bij wijze van dwangbevel.

5. Indien het bedrag van het depot, bedoeld in het eerste lid, van de Europese Gemeenschap wordt terugontvangen, restitueert Onze Minister van Financiën de bedragen die ten laste waren gebracht van een algemene uitkering of van sanctiewaardige decentrale overheden zo spoedig mogelijk.

6. De verplichtingen, de uitgaven en de ontvangsten die samenhangen met de toepassing van de sancties, bedoeld in artikel 9 en in dit artikel, komen ten laste dan wel ten gunste van de departementale begroting van Financiën of van de begroting van nationale schuld.

7. Onze Minister van Financiën, in overeenstemming met Onze Ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Verkeer en Waterstaat, kan na bestuurlijk overleg regels stellen met betrekking tot de wijze van doorberekenen van het depot, van de kosten van het depot of van de boete, alsmede met betrekking tot de nadere voorwaarden die aan het depot, de kosten van het depot of van de boete kunnen worden gesteld, waaronder voorwaarden voor de inning en de terugbetaling ervan.

Artikel 11. Overgangs- en slotbepaling

1. Artikel 1, onderdeel i, artikel 7 en artikel 8, tweede lid, onderdeel i, van de Wet financiering decentrale overheden vervallen.

2. In artikel 44, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2001 wordt "het geldende Europees Stelsel van Rekeningen (PbEG L310)" gewijzigd in: het geldende Europees systeem van nationale en regionale rekeningen in de Gemeenschap (Verordening (EG) nr. 223/1996 van de Raad van de Europese Unie van 25 juni 1996 (PbEG L 310)).

3. Deze wet wordt aangehaald als: Wet tekortreductie Rijk en medeoverheden.

4. Deze wet treedt in werking met ingang van 1 januari 2011. Indien het Staatsblad waarin deze wet wordt geplaatst, wordt uitgegeven op of na deze datum, dan treedt zij in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van dat Staatsblad en werkt zij terug tot en met 1 januari 2011.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Financiën,

MEMORIE VAN TOELICHTING

Algemeen deel

1. Inleiding

In het Aanvullend Beleidsakkoord van 25 maart 2009 (Kamerstukken II, 2008/09, 31.070, nr. 24) heeft het kabinet besloten tot een wettelijke verankering van de afspraken over het terugdringen van het begrotingstekort. In het akkoord is daartoe de volgende passage opgenomen (punt 33): “ Met het intreden van economisch herstel committeert Nederland zich aan een verbetering van het structureel saldo van ten minste 0,5% punt bbp per jaar. Dit vergt dus met name structurele, economieversterkende maatregelen aan de uitgavenkant die bijdragen aan het herstel van begrotingsevenwicht. Een hogere aanpassingsinspanning zal worden gedaan in economisch goede tijden. Indien in enig jaar inkomstenmeevallers ontstaan ten opzichte van de coalitieafspraken worden deze gereserveerd voor extra staatsschuldreductie. Deze afspraken worden wettelijk verankerd en dienen aan het begin van iedere kabinetsperiode meerjarig te worden vastgelegd.”

In deze wet - de Wet tekortreductie Rijk en medeoverheden - worden bovenstaande afspraken wettelijk verankerd (artikelen 1 tot en met 4). Hiermee wordt uitdrukking gegeven aan de noodzaak te komen tot structurele reductie van het EMU-tekort. Inmiddels heeft het kabinet in de Miljoenennota 2010 een twintigtal heroverwegingen aangekondigd. Die heroverwegingen moeten leiden tot een aantal structurele besparingsvarianten, waarvan minstens één variant tenminste een besparing van 20% op het betrokken beleidsterrein oplevert. De maatregelen die op basis van deze varianten worden genomen, zullen mede de basis vormen voor de structurele reductie van het EMU-tekort, die met deze wet wordt beoogd.

De noodzaak tot reductie strekt zich uit over meer kabinetsperiodes en voor de democratische legitimatie van de keuzes die dit kabinet maakt - ook voor toekomstige kabinetten - is betrokkenheid van de medewetgever wenselijk. Daarom is gekozen voor wetgeving. Daarbij komt dat de decentrale overheden bijdragen aan het EMU-saldo. Het is noodzakelijk de informatieverstrekking van de decentrale overheden over hun aandelen in het EMU-saldo, aanvullend en verplichtend te regelen, waarbij een sanctie-instrument kan worden ingezet (artikel 9). Ook voor de handhaving van de in deze wet neergelegde budgettaire normen door de decentrale overheden wordt (in artikel 10) een sanctie ingevoerd. Dergelijke sancties behoeven een wettelijke basis.

Na ampele overweging is niet gekozen voor de verwerking in de *Comptabiliteitswet 2001* van deze vooral budgettaire doelstellingsaspecten, omdat die wet primair betrekking heeft op de begrotingsinfrastructuur en het financieel beheer bij het Rijk. Ook de *Wet financiering decentrale overheden* (Wet Fido) is niet de meest aangewezen wet, omdat die alleen betrekking heeft op decentrale overheden. Door middel van artikel 11 van de onderhavige wet worden de drie bepalingen in de Wet Fido die betrekking hebben op de beheersing van het EMU-saldo, geschrapt om dubbele regeling te voorkomen.

Ten slotte is nagegaan of voor het medeoverhedendeel van deze wet aansluiting gezocht zou kunnen worden bij het voorstel van wet *Naleving Europese regelgeving publieke entiteiten* (Wet NERpe;

Kamerstukken II, 2009/10, 32.157, nr. 1-3). In dat wetsvoorstel is in artikel 2 sprake van een aanwijzingsbevoegdheid van de betrokken ministers ten aanzien van (de bestuursorganen van) publieke entiteiten, waaronder provincies, gemeenten en waterschappen, die *"niet of niet naar behoren voldoen aan een voor haar geldende rechtsplicht die voortvloeit uit een bij of krachtens de Europese verdragen op Nederland rustende verplichting ..."* en is in artikel 7 een verhaalsrecht opgenomen in geval op grond van die verdragen Nederland een forfaitair bedrag of dwangsom moet betalen als gevolg van het feit dat een publieke entiteit niet of niet naar behoren aan een voor haar geldende rechtsplicht heeft voldaan. Uit de onderhavige wet vloeien echter niet zodanige rechtsplichten voor (individuele) medeoverheden voort. Daarom is niet gekozen voor een (gedeeltelijke) incorporatie van deze wet in de Wet Nerpe.

Een belangrijk uitgangspunt van deze wet is dat de verplichtingen die voortvloeien uit het Stabiliteits- en Groeipact¹ en de basisprincipes van het trendmatig begrotingsbeleid zodanig worden geïntegreerd, dat ze goed op elkaar aansluiten en elkaar kunnen versterken. Met deze wet blijft het terugdringen van het begrotingstekort (gedefinieerd conform de EU-methode: het zogenaamde EMU-tekort of EMU-saldo) ook na de huidige kabinetsperiode hoog op de agenda staan. De wet past daarmee in het beleid van het kabinet om op korte termijn de economie te stimuleren en tegelijkertijd stabiliteit voor de langere termijn te bevorderen.

Een belangrijk tweede onderdeel van de wet is de wettelijke verankering van de EMU-tekortnormering voor medeoverheden (gemeenten, provincies, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen). Met de medeoverheden zijn aanvullende afspraken gemaakt over een verbetering van de monitoring van hun EMU-saldo en een invulling van het sanctiebeleid bij overschrijding van de afgesproken EMU-norm. Ook deze afspraken dragen bij aan het beter beheersbaar maken van de collectieve financiën.

2. De werking van de Wet tekortreductie Rijk en medeoverheden

De werking van de wet wordt in box 1 inzichtelijk gemaakt.

Box 1: Werking van de wet, artikelen 2.1 t/m 2.4, in de praktijk

De wet bepaalt hoe van jaar op jaar het structureel EMU-saldo zich ten minste moet ontwikkelen. In onderstaande twee figuren is de werking van de wet voor de periode 2011-2015 weergegeven. In de figuren staat het **structureel EMU-saldo**. De wet beschrijft de situatie aan het begin van een kabinetsperiode en de situatie tijdens een kabinetsperiode. In onderstaande twee figuren is de eerste situatie uitgewerkt. De gestippelde lijn geeft weer hoe het structureel saldo er op basis van een middellangetermijnverkenning van het CPB voor de periode 2011-2015 uit zou kunnen zien aan het begin van een kabinetsperiode. In een middellangetermijnverkenning is het voorgenomen beleid van het (vorige) kabinet verwerkt.

¹ Het Stabiliteits- en Groeipact wordt gevormd door de volgende EU- en EG-besluiten:

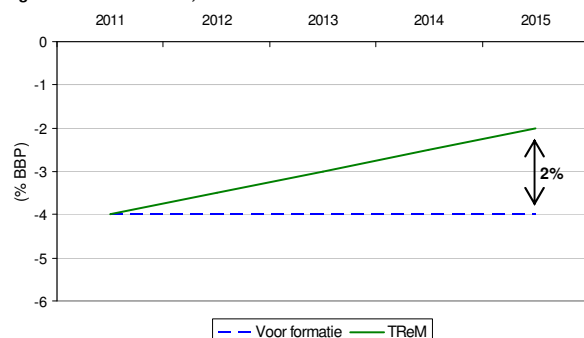
- de resolutie van de Europese Raad van 7 juni 1997 (PB C 236 van 2-8-1997);
- de Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad van 7 juli 1997 (PB L 209 van 2-8-1997), over versterking van het toezicht op begrotingssituaties en het toezicht op en de coördinatie van het economisch beleid; deze verordening is gewijzigd bij de Verordening (EG) nr. 1055/2005 van de Raad van 27 juni 2005 (PB L 174 van 7-7-2005)
- Verordening (EG) nr. 1467/97 van de Raad van 7 juli 1997 ((PB L 209 van 2-8-1997), over de bespoediging en verduidelijking van de procedure bij buitensporige tekorten; deze verordening is gewijzigd bij de Verordening (EG) nr. 1056/2005 van de Raad van 27 juni 2005 (PB L 174 van 7-7-2005).

In figuur 1 blijft het structureel EMU-saldo vanaf het begin van de kabinetsperiode constant op het niveau van -4% bbp. Aan het eind van de kabinetsperiode, in 2015, staat het structureel saldo dus nog steeds op -4% bbp. De wet bepaalt dat de regering een planning van de uitgaven en ontvangsten voor de gehele kabinetsperiode moet maken, waarbij jaarlijks ten minste een verbetering van het structureel EMU-saldo van 0,5%-punt bbp optreedt. Dit betekent dat in 2015 een verbetering van het structureel saldo van ten minste -2,0% bbp ($4 \times 0,5\%$) moet zijn gerealiseerd. Een verbetering van het structureel saldo is alleen mogelijk door maatregelen aan de uitgaven- of ontvangstenzijde te presenteren. In dit voorbeeld moet voor € 14,5 mld. aan maatregelen worden getroffen. De doorgetrokken lijn geeft het structureel saldo na de genomen maatregelen weer.

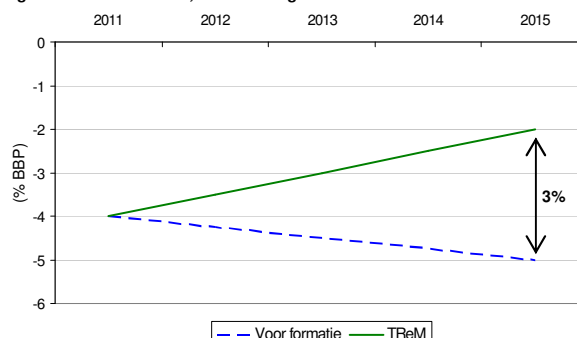
In de tweede figuur loopt het structureel saldo gedurende een kabinetsperiode (op grond van de middellange termijnverkenning van het CPB), geleidelijk af van -4% naar -5% bbp. In dat geval moet het structureel saldo in 2015 met 3%-punten bbp verbeterd zijn. De bruto-taakstelling voor 2015 wordt dan - in dit voorbeeld - € 21,0 mld. In 2015 wordt dan eveneens een verbetering van het structureel saldo met ten minste 2%-punt bbp bereikt (ten opzichte van de uitgangssituatie in 2011). In dit voorbeeld leidt de wet ertoe dat er een veel grotere beleidsinspanning nodig is.

In de voorbeelden is geen rekening gehouden met de effecten van een buitensporigtekortprocedure. Het **feitelijke EMU-saldo** wordt al voor 2009 en 2010 boven de -3% bbp geraamd. Dit betekent dat Nederland binnenkort een aanbeveling van de Europese Commissie kan verwachten om op korte termijn het feitelijke saldo in absolute termen onder de -3% bbp te brengen.

Figuur 1: Structureel saldo, constant niveau

Figuur 2: Structureel saldo, verslechtering niveau

3. Stabiliteits- en Groeipact is uitgangspunt

Het Stabiliteits- en Groeipact geldt als uitgangspunt voor de afspraken van het kabinet. In het Stabiliteits- en Groeipact zijn regels vastgelegd waaraan het budgettaire beleid van Europese lidstaten moet voldoen. De lidstaten zijn verplicht te streven naar een situatie dichtbij een begrotingsevenwicht of een overschot op de begroting. Dit streven is voor de individuele lidstaten vertaald naar een zogenoemde middellangetermijndoelstelling. Dit is een bij de lidstaat passend streefsaldo voor vier jaar uitgedrukt in het zogenoemd *structureel EMU-saldo*. Bij de bepaling van het structureel saldo wordt rekening gehouden met de specifieke economische en budgettaire positie van een lidstaat en met de toekomstige 'vergrijzingslasten'. Voor Nederland is de huidige middellangetermijndoelstelling een structureel saldo tussen -0,5% en 0,5% bbp (bruto binnenlands product tegen marktprijzen) voor de periode 2010 tot en met 2013. Dit is vastgelegd in de Code of Conduct behorend bij het Stabiliteits- en Groeipact.

Box 2: Structureel en feitelijk EMU-saldo

Structureel EMU-saldo

Het structureel EMU-saldo is het saldo van de uitgaven en de ontvangsten van de overheid, gecorrigeerd voor de conjuncturele component en voor eenmalige en tijdelijke maatregelen.

Voor de in deze definitie gehanteerde begrippen *uitgaven*, *ontvangsten* en *overheid* gelden de voorschriften van het Europees systeem van nationale en regionale rekeningen in de Gemeenschap (ESR 95).

De conjuncturele component geeft inzicht in de mate waarin de stand van de economie invloed heeft op de uitgaven en ontvangsten van de overheid. Dit conjuncturele effect wordt berekend door de zogenoemde *output gap* – het verschil tussen de feitelijke economische groei en de potentiële economische groei - te vermenigvuldigen met de gevoeligheidscoëfficiënt van de begroting voor de conjunctuur. De gevoeligheidscoëfficiënt van de Nederlandse begroting voor de conjunctuur wordt door de Europese Commissie vastgesteld. Daarnaast vindt een correctie plaats voor éénmalige en tijdelijke maatregelen. Aldus resulteert het structureel saldo dat inzicht geeft in de onderliggende ontwikkeling van de overheidsfinanciën.

(Feitelijk) EMU-saldo

Het EMU-saldo zonder meer - in het spraakgebruik ook als 'feitelijk' EMU-saldo aangeduid - wordt gebruikt om de raming of de realisatie aan te geven van het EMU-saldo zonder de correctie voor de conjuncturele component en voor eenmalige en tijdelijke maatregelen.

Zolang een lidstaat niet voldoet aan de middellangetermijndoelstelling van het Stabiliteits- en Groeipact, dient het structureel saldo (dus het saldo exclusief de conjuncturele component en eenmalige en tijdelijke maatregelen) jaarlijks te verbeteren met 0,5%-punt bbp als *benchmark* (in artikel 2, vierde lid, weergegeven met de woorden: "in de orde van grootte van"). Wanneer een lidstaat echter in een zogenoemde 'buitensporigtekortprocedure' (overeenkomstig artikel 104 van het EG-Verdrag²) terecht komt, worden de eisen die aan de tekortreductie worden gesteld, zwaarder. Een buitensporigtekortprocedure wordt opgestart op het moment dat een lidstaat de referentiewaarde van minus 3% bbp voor het (feitelijk) EMU-saldo overschrijdt of een dergelijke overschrijding in het kader van de begrotingscyclus raamt. De vereiste tekortreductie is afhankelijk van de termijn die de Raad van Ministers van de EU, op voorstel van de Europese Commissie, aan de lidstaat oplegt. Binnen die termijn moet het feitelijk saldo weer terug zijn gebracht tot onder de grens (absoluut) van minus 3% bbp. De eis uit het Stabiliteits- en Groeipact geldt daarbij als een minimumvoorwaarde. Het structureel EMU-saldo moet dus verbeteren met ten minste 0,5%-punt bbp als benchmark. De door de Raad van Ministers van de EU opgelegde jaarlijkse tekortreductie kan hoger uitvallen dan 0,5%-punt bbp, afhankelijk van de gestelde termijn. Wanneer een lidstaat zich niet houdt aan de vereisten die worden gesteld binnen de buitensporigtekortprocedure, kan uiteindelijk een boete worden opgelegd.

Box 3: Buitensporigtekortprocedure in het kader van het Stabiliteits- en Groeipact

Het Stabiliteits- en Groeipact

Het Stabiliteits- en Groeipact (SGP) bestaat de facto uit een aantal Europese verordeningen waarvoor de rechtsbasis kan worden gevonden in de artikelen 99 en 104 van het EG verdrag. De gedragsregels van het SGP zijn eveneens neergelegd in een door de Europese Raad van Ministers (hierna: Raad) geaccordeerde (doch niet juridisch bindende) 'Code of Conduct'. De verordeningen hebben wel kracht van wet. Artikel 99 biedt de basis voor Europese coördinatie van het economisch beleid en artikel 104 legt de beginselen neer ter voorkoming van buitensporige begrotingstekorten en omtrent de implementatie van de buitensporigtekortprocedure. In artikel 104 zijn de twee belangrijkste variabelen voor het begrotingsbeleid vastgelegd: het EMU-saldo en de overheidsschuld (EMU-schuld).

In een annex bij het verdrag zijn vervolgens de referentiewaarden voor deze twee variabelen ingevuld: -3% bbp voor het EMU-saldo en 60% voor de EMU-schuld. Het tekort mag niet groter zijn dan 3%, tenzij de overschrijding exceptioneel en tijdelijk is, en

² De inhoud van artikel 104 van het EG-Verdrag is opgenomen in bijlage 1 bij deze memorie van toelichting.

dichtbij de 3% blijft. De schuld mag niet groter zijn dan 60% en als deze dat toch is dan moet de schuld in een bevredigend tempo naar 60% bewegen. Lidstaten dienen daarbij een EMU-saldo na te streven dat een overschot vertoont of dichtbij nul zit.

Deze laatste doelstelling is later vertaald in lidstaatspecifieke doelstellingen voor het zogenoemde structurele tekort (het tekort aangepast voor de conjuncturele ontwikkelingen en exclusief tijdelijke en eenmalige maatregelen), de zogenaamde middellangetermijndoelstelling. Deze middellangetermijndoelstelling wordt iedere vier jaar door de Raad vastgesteld en is gebaseerd op de budgettaire en economische situatie in een lidstaat en op de demografische vooruitzichten. Op verzoek is een tussentijdse herziening mogelijk, wanneer er maatregelen zijn genomen met een substantieel effect op de houdbaarheid van de overheidsfinanciën. Grofweg zal de middellangetermijndoelstelling voor het structurele saldo van landen met een lage schuld en relatief lage vergrijzingslasten lager liggen. Voor lidstaten die de euro hebben ingevoerd en lidstaten die deelnemen aan ERM-II³ is vastgelegd dat deze doelstelling minimaal -1% bbp dient te zijn. Voor Nederland is deze recent vastgesteld voor de periode 2010-2013 op tussen - 0,5% bbp en 0,5% bbp.

Lidstaten moeten jaarlijks aan de Europese Commissie en de Raad rapporteren over het begrotingsbeleid in een stabiliteitsprogramma of een convergentieprogramma⁴. Daarin moeten landen in ieder geval hun middellangetermijndoelstelling vermelden en wanneer het EMU-saldo hier niet aan voldoet, aangeven hoe deze zal worden bereikt. Indien het tekort groter is dan de middellangetermijndoelstelling dient de lidstaat een jaarlijkse verbetering van het structurele tekort te laten zien van 0,5% bbp als benchmark. Daarbij kan de inspanning hoger of lager liggen afhankelijk van de economische situatie. De Raad zal op basis van dit rapport, na een aanbeveling van de Commissie, een opinie uitbrengen. Mochten de inspanningen van een lidstaat als onvoldoende worden beoordeeld, dan kan de Raad de lidstaat uitnodigen het stabiliteitsprogramma aan te passen. Ook is het mogelijk dat de Commissie in een dergelijk geval een beleidsadvies uitbrengt. Indien er bovendien een risico bestaat dat het tekort de referentiewaarde van 3% bbp gaat overschrijden, dan kan de Raad een vroegtijdige waarschuwing geven aan de lidstaat.

Buitensporigtekortprocedure

Wanneer een lidstaat de referentiewaarde voor het tekort, 3% bbp, overschrijdt of een overschrijding raamt, zal hij die onverwijld moeten melden (notificeren) aan de Europese Commissie. De Commissie bekijkt vervolgens of er sprake is van buitensporig tekort. Een tekort groter dan 3% bbp hoeft niet als buitensporig worden aangemeld als er sprake is van exceptionele omstandigheden, het tekort dicht genoeg bij 3% blijft en tijdelijk is. Exceptionele omstandigheden zijn in de 'Code of Conduct' gedefinieerd als een periode van krimp of een periode waarin de groei langere tijd onder potentieel ligt. Op basis van een analyse van de economische en budgettaire situatie, en alle andere relevante factoren die een rol spelen bij het overschrijden van de referentiewaarde voor het tekort, stelt de Commissie een rapport op. Als de Commissie vervolgens van mening is dat er sprake is van een buitensporig tekort, zal zij de Raad daarvan in kennis stellen. De Raad zal dit vervolgens moeten vaststellen, waarna hij op basis van de opinie van de Commissie aanbevelingen doet aan de betrokken lidstaat, waaronder een aanbeveling over de termijn waarbinnen dit buitensporig tekort weer hersteld moet zijn. Uitgezonderd speciale omstandigheden dient het buitensporig tekort in beginsel te zijn hersteld in het jaar na de identificatie van het buitensporige tekort. De vereiste jaarlijkse inspanning bedraagt ten minste 0,5% bbp, maar kan in de praktijk bij een forse overschrijding van de referentiewaarde hoger liggen.

Binnen zes maanden moet de lidstaat vervolgens actie ondernemen om de aanbevelingen uit te voeren. Mocht de Raad echter van oordeel zijn dat er geen of onvoldoende sprake is van ondernomen actie, dan zullen er nieuwe aanbevelingen volgen, die specifiek zijn over wat van de lidstaat verwacht wordt. Nadat er hernieuwde aanbevelingen zijn gegeven, heeft de lidstaat vier maanden de tijd om alsnog aan de (herziene) aanbevelingen te voldoen. Daarna volgt opnieuw een beoordeling door Raad. Als de lidstaat opnieuw in gebreke is gebleven, kan de Raad sancties opleggen. In de regel behelst dit in eerste instantie de verplichting een niet-rentedragend deposito te storten. Ieder jaar zal de Raad vervolgens beoordelen of inmiddels voldoende

³ ERM-II is het Exchange Rate Mechanism, waarbij lidstaten die de euro nog niet als munteenheid hebben ingevoerd wisselkoersschommelingen tussen hun munteenheid en de euro minimaliseren.

⁴ Lidstaten die de euro hebben ingevoerd, presenteren een stabiliteitsprogramma. Lidstaten die de euro niet hebben ingevoerd, presenteren een convergentieprogramma.

maatregelen zijn genomen en kan de hoogte van het deposito worden aangepast. Als na twee jaar nog altijd onvoldoende maatregelen zijn genomen zal de Raad in de regel besluiten tot het omzetten van het deposito in een boete.

Tot slot kan de Raad tussentijds besluiten tot herziening van de aanbevelingen, waarbij uitstel van de deadline voor het redresseren van het buitensporig tekort met, in de regel, een jaar tot de mogelijkheden behoort. Dit is mogelijk wanneer de economische ontwikkelingen sterk zijn verslechterd ten opzichte van de het economische beeld dat beschikbaar was ten tijde van het opstellen van de oorspronkelijke aanbevelingen, en wanneer een lidstaat tevens heeft laten zien effectieve actie te hebben ondernomen.

Voorts is in het Stabiliteits- en Groeipact opgenomen dat de aanpassing van het structureel EMU-tekort hoger dient te zijn dan 0,5%-punt bbp in economisch goede tijden, waarbij *goede tijden* zijn gedefiniëerd als tijden waarin de economie (het bbp) boven-potentieel groeit. De potentiële groei wordt bepaald door de structurele groei van het arbeidsaanbod, de ontwikkeling van de evenwichtswerkloosheid en de structurele groei van de arbeidsproductiviteit. Dit indachtig, is in de Miljoenennota 2010 vermeldt dat een eventueel nog te formuleren hogere ambitie afhankelijk is van de ontwikkeling van de economie, de stand van de overheidsfinancien op de middellange termijn en afspraken met de Europese Commissie.

De budgettaire inspanning kan daarentegen lager zijn dan 0,5%-punt bbp in economisch slechte tijden. Hierbij wordt aangesloten bij de definitie van *exceptionele omstandigheden* in de Code of Conduct van het Stabiliteits- en Groeipact. Volgens die code is sprake van exceptionele omstandigheden in een periode waarin de economie krimpt of waarin de economische groei langere tijd onder potentieel ligt.

Wanneer op grond van het pact een buitensporigtekortprocedure van kracht is, zal ons land ook op grond van deze wet verplicht zijn de voorschriften van de EU over tekortverbetering door te voeren. In artikel 2, zevende en achtste lid, van deze wet is aansluiting gezocht bij de begrippen *goede tijden*, respectievelijk *exceptionele omstandigheden* uit het Stabiliteits- en Groeipact.

4. Combineren van Stabiliteits- en Groeipact en trendmatig begrotingsbeleid

Het trendmatig begrotingsbeleid staat internationaal in hoog aanzien omdat het discipline en rust heeft gebracht in het begrotingsproces. De Brusselse tekortnormen voor het feitelijk en het structureel EMU-saldo vormen de grenswaarden waarboven het EMU-saldo zich vrij mag bewegen.

Bij de aanvang van een kabinetsperiode worden de uitgavenniveaus vastgesteld, rekening houdend met gewenste intensiveringen en bijstellingen van het beleid en het beoogde EMU-saldo. Daarna is het EMU-saldo geen sturingsvariabele meer. Het trendmatig begrotingsbeleid kent dan vaste reële uitgavenkaders en volledig vrije werking van de automatische stabilisatoren aan de inkomstenkant van de begroting. Het EMU-saldo is in het trendmatig begrotingsbeleid een resultante die meebeweegt met de Nederlandse conjunctuurontwikkeling. Daarbij is sprake van één uitzonderingsbepaling: om te voorkomen dat de EMU-tekortgrens van 3% bbp wordt overschreden, hebben achtereenvolgende kabinetten gebruik gemaakt van signaalwaarden (in de kabinetsperiode 2007 - 2011 een tekort van 2% bbp). Bij een dreigende overschrijding van deze signaalwaarden committeert het kabinet zich aan

het nemen van maatregelen om verdere verslechtering van de overheidsfinanciën te voorkomen. Voorts worden maatregelen getroffen indien het structureel EMU-saldo niet voldoet aan de voor Nederland geldende middellangetermijndoelstelling.

Box 4. De wet is strenger dan het Stabiliteits- en Groeipact (SGP)

De wet is op een drietal punten strenger dan het SGP.		
1. De uitgangssituatie waarop de wet is gebaseerd – opgenomen in de leden 1 t/m 4 van artikel 2 –wordt weergegeven in onderstaande matrix. De wet is <u>strenger</u> dan het SGP in de situatie waarin het structureel EMU-saldo aan het begin van een kabinetsperiode <u>niet</u> voldoet aan de MTO (middellangetermijndoelstelling) en het feitelijk tekort kleiner is dan of gelijk is aan 3% (de grijs gearceerde cel). De wet schrijft in deze situatie een saldoverbetering van ten minste 0,5%-punt bbp voor, terwijl het SGP een saldoverbetering van 0,5%-punt “as bench-mark” voorschrijft. In het SGP wordt namelijk geen onderscheid gemaakt tussen de situatie aan het begin en gedurende de kabinetsperiode.		
	Feitelijk tekort > 3% bbp	Feitelijk tekort ≤ 3% bbp, maar structureel saldo voldoet niet aan MTO
Begin van een kabinetsperiode (vaststellen kaders)	<u>Artikel 2, lid 1</u> Verbetering structureel saldo ten minste 0,5% bbp (conform SGP)	<u>Artikel 2, lid 2</u> Verbetering structureel saldo ten minste 0,5% bbp (strenger dan SGP)
Tijdens een kabinetsperiode	<u>Artikel 2, lid 3</u> Verbetering structureel saldo ten minste 0,5% bbp (conform SGP)	<u>Artikel 2, lid 4</u> Verbetering structureel saldo in orde van grootte van 0,5% bbp (conform SGP)
2. Ten opzichte van deze uitgangssituatie kunnen drie alternatieve situaties worden onderscheiden. a. <i>Economisch goede tijden</i> , zowel op grond van het SGP als de wet (artikel 2, lid 7) moet er een hogere inspanning met betrekking tot de verbetering van het structurele EMU-saldo worden geleverd, dan op grond van de matrix-situaties. Hier is dus geen sprake van strenger of minder streng. b. <i>Economisch slechte tijden</i> . Het SGP opent de mogelijkheid om in dergelijke – overigens niet gedefinieerde - tijden af te wijken van de 0,5%-punt saldoverbetering, als niet aan de MTO wordt voldaan. De inspanning tot verbetering kan dan iets lager zijn. De wet onderscheidt de situatie van <i>economisch slechte tijden</i> niet; wel de situatie van exceptionele omstandigheden. In slechte tijden geldt op grond van de wet de uitgangssituatie van de matrix. Alsdan is de wet dus ook <u>strenger</u> (ook het vierde kwadrant kleurt dan grijs). c. <i>Exceptionele omstandigheden</i> (omstandigheden van economische krimp of gedurende langere tijd een beneden-potentiële groei). Zowel de wet (op grond van artikel 2, lid 8) als het SGP bieden de mogelijkheid van een lagere inspanning tot saldoverbetering. Hier is dus geen sprake van strenger of minder streng. 3. Het SGP biedt verder nog enige flexibiliteit in de situatie waarin sprake is van het treffen van zogenaamde houdbaarheidsmaatregelen met betrekking tot de overheidsfinanciën (gedacht moet hierbij worden aan structuurversterkende investeringsmaatregelen, bijvoorbeeld met het oog op de vergrijzingsproblematiek), mits het structureel EMU-saldo binnen de periode van het stabiliteitsprogramma terugkeert naar de MTO. De wet biedt die flexibiliteit niet en is dus <u>strenger</u> . Voor stabiliteitsprogramma wordt verwezen naar box 3.		

In de onderhavige wet worden de buitensporigtekortgrens van 3% bbp voortvloeiend uit het Stabiliteits- en Groeipact en de voor Nederland vastgestelde middellangetermijndoelstelling (MTO⁵) voor het structureel EMU-saldo vastgelegd. Deze grenzen vormen de uiterste signaalwaarden en harde, minimale streefwaarden waarboven het trendmatig begrotingsbeleid zonder beperkingen kan worden uitgevoerd. Door deze vormgeving, opgenomen in artikel 2, eerste tot en met vierde lid, is het

⁵ MTO: Medium Term Objective

mogelijk om het trendmatig begrotingsbeleid te combineren met de strikte eisen van het Stabiliteits- en Groeipact. De wet maakt daarom onderscheid tussen de werking bij aanvang van een nieuwe kabinetsperiode enerzijds (artikel 2, eerste en tweede lid) en gedurende de kabinetsperiode anderzijds (artikel 2, derde en vierde lid). De uitgangssituatie daarbij is de stand van zaken met betrekking tot het feitelijk tekort of de MTO. In de matrix in box 4 wordt dit onderscheid inzichtelijk gemaakt.

In het eerste en tweede lid wordt bepaald dat, aan het begin van een kabinetsperiode in de volgende situaties een verbetering van het structureel EMU-saldo doorgevoerd zal moeten worden van jaarlijks ten minste 0,5%-punt bbp:

- a. indien de begrotingsramingen voor een jaar t of een van de meerjarencijfers t+1 t/m t+3 bij het opstellen ervan een indicatie vormen voor een buitensporig tekort, dat wil zeggen dat die ramingen of een van de meerjarencijfers aangeven dat het (feitelijk) EMU-saldo in een van die jaren (absoluut) hoger zal uitvallen dan minus 3% bbp, of,
- b. indien die ramingen of meerjarencijfers aangeven dat er weliswaar geen sprake is van een buitensporig tekort, maar wel van een situatie waarin in een van de jaren de middellangetermijndoelstelling van het structureel EMU-tekort van – thans – ten hoogste minus 0,5% bbp niet zal worden gehaald.

In de situatie onder b is de wet strenger dan het Stabiliteits- en Groeipact (grijs gearceerde cel in de matrix in box 4).

Gedurende een kabinetsperiode geldt op grond van artikel 2, derde lid, de eis van een verbetering van het structureel saldo met tenminste 0,5%-punt bbp indien zich een buitensporig tekort aankondigt. Mochten echter gedurende een kabinetsperiode de ramingen van een begroting en van de meerjarencijfers aangeven dat er geen sprake is van een buitensporig tekort, maar wel van een situatie waarin in een van de jaren de middellangetermijndoelstelling van het structureel EMU-tekort van – thans – ten hoogste minus 0,5% bbp niet zal worden gehaald, dan geldt een lichtere eis, namelijk een verbetering van het structureel saldo in de orde van grootte van 0,5%-punt bbp. Daarmee wordt aangesloten bij de "as bench-mark"-eis uit het Stabiliteits- en Groeipact.

Overigens geldt in algemene zin dat deze bepalingen onverlet laten de eventueel verdergaande verplichtingen die Nederland worden opgelegd in een buitensporigtekortproedure op grond van artikel 104 van het EG-verdrag.

Verder wordt opgemerkt dat deze wet ook in een ander opzicht strenger is dan het Stabiliteits- en Groeipact, namelijk in een situatie dat structuurversterkende investeringsmaatregelen (houdbaarheidsmaatregelen) worden getroffen, bijvoorbeeld met het oog op de vergrijzing. Het pact biedt dan, onder voorwaarden, flexibiliteit in het aanpassingstraject op weg naar de MTO of de flexibiliteit om tijdelijk van de MTO af te wijken wanneer deze is bereikt.

De wet biedt deze optie niet. Dergelijke maatregelen dienen dus te worden opgevangen binnen de saldoverbetering van ten minste een 0,5% bbp of binnen de "orde van grootte"-eis van 0,5% bbp.

In de wet wordt verder rekening gehouden met twee specifieke situaties. Ten eerste indien sprake is van economisch goede tijden, gedefinieerd als economische groei boven-potentieel: dan kan bij begrotingswet een grotere inspanning dan een verbetering van het structurele saldo met ten minste 0,5% worden opgelegd.

Indien sprake is van exceptionele omstandigheden, gedefinieerd als economische krimp of gedurende langere tijd een groei beneden potentieel, kan bij begrotingswet een lagere inspanning dan een verbetering van het structurele saldo met ten minste 0,5% worden opgelegd. Hierbij wordt aangesloten bij de definitie van *exceptionele omstandigheden* in de Code of Conduct van het Stabiliteits- en Groeipact. In het SGP wordt *exceptionele omstandigheden* echter niet gebruikt in relatie tot de verbetering van de MTO, maar in relatie tot de buitensporigtekortprocedure (EDP). I

5. Medeoverheden

Overleg

In deze wet zijn eveneens afspraken verankerd over de normering van de EMU-tekorten van de medeoverheden (gemeenten, provincies, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen). Er is vastgelegd dat de medeoverheden geen jaarlijkse verbeteringsverplichting van hun gezamenlijke aandeel in het structureel EMU-saldo zullen kennen. De medeoverheden dragen wel bij aan de gestelde ambitie door zich te houden aan een EMU-norm voor hen gezamenlijk (artikel 5). Het maximaal (feitelijk) EMU-tekort voor de medeoverheden bedraagt 0,5% bbp.

De medeoverheden zijn (en blijven) zelf verantwoordelijk voor het monitoren en beheersen van hun (gezamenlijke) aandeel in het EMU-saldo. De huidige, bestaande toezichtstructuur biedt hiervoor voldoende waarborgen: de provincies zijn toezichthouder voor de gemeenten en de waterschappen en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) is toezichthouder voor de provincies.

In aansluiting op de aanvullende bestuurlijke afspraken tussen Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen van 15 april 2009 (bijlage 3 bij de Voorjaarsnota 2009; kamerstukken II, 2008/09, 31.965, nr. 1) heeft overleg plaatsgevonden met de medeoverheden. De brief van het kabinet aan de Tweede Kamer van 15 september 2009 (kamerstukken II, 2008/09, 32.123 IXB, nr. 4), waarmee het voorstel van de onderhavige wet inhoudelijk werd uiteengezet, bevat in bijlage 1 een uitgebreide lijst van de op bestuurlijk niveau gemaakte financiële afspraken, die in deze wet zijn verankerd. Zowel de brief als de bijlage zijn volledig afgestemd met de medeoverheden in de aanloop naar en bij de afronding van het Bestuurlijk Overleg Financiële Verhoudingen, dat op 31 augustus 2009 plaatsvond. De medeoverheden hebben begrip voor de forse wijziging in de ontwikkeling van de overheidsfinanciën en waarderen dat de wet niets afdoet aan hun eigen verantwoordelijkheid ten aanzien van hun aandeel in het EMU-saldo. Ze hebben aangedrongen op een benadering die bovendien recht doet aan hun eigen boekhoudkundige systematiek (baten-lasten) en op een doorvertaling van een eventuele EU-sanctie die niet te mechanisch van aard is. Zowel wat betreft vroegtijdige signalering in termen van monitoring en informatie-uitwisseling als ten aanzien van de te

nemen stappen ingeval van een EU-sanctie, is in de afspraken bewust de nadruk gelegd op het belang van bestuurlijk overleg dat mede op grond van deze wet zal worden gevoerd. Zoals hiervoor al is gesteld, mogen de medeoverheden gezamenlijk een saldo van maximaal 0,5% bbp behouden. Dit percentage is gebaseerd op de bestuurlijke afspraken uit 2004, toen werd vastgelegd dat het baten-lastensaldo meerjarig moet sluiten conform de eigen systematiek van de medeoverheden.

Saldonormering

De bestuurlijke afspraken uit 2004 over de saldonormering worden bekrachtigd: met ingang van 2011 geldt als uitgangspunt de gebruikelijke saldobegrenzing van 0,5% bbp. Met de medeoverheden is overeengekomen dat deze begrenzing op een maximaal tekort van 0,5% bbp, in principe gehandhaafd blijft wanneer het feitelijk EMU-saldo stapsgewijs is teruggebracht tot het structureel saldo. In een beoogde periode van sterke sanering van de overheidsfinanciën biedt deze afspraak de medeoverheden meerjarige zekerheid over de bekostiging van hun taken. Conform eerdere afspraken is de algemene norm van 0,5% bbp als volgt verdeeld: 0,38% bbp voor gemeenten gezamenlijk, 0,07% bbp voor de provincies gezamenlijk en 0,05% bbp voor waterschappen gezamenlijk. Hierbij blijven gemeenten, provincies en waterschappen ieder verantwoordelijk voor hun EMU-aandeel in gemeenschappelijke regelingen.

Om een (te) mechanische toepassing van de tekortnormering in uitzonderlijke omstandigheden te voorkomen, is in de wet (artikel 5, tweede lid) een voorziening opgenomen, waarin wordt bepaald dat bij een wet tot vaststelling of tot wijziging van de begrotingsstaat van het ministerie van Financiën de 0,5%-punt-norm voor een of enkele jaren opwaarts kan worden aangepast. Een dergelijke aanpassing zal niet aan de medewetgever worden voorgelegd, dan nadat daarover bestuurlijk overleg met de medeoverheden is gevoerd.

Een tijdelijke opwaartse aanpassing van de norm wordt meerjarig gecompenseerd. Dit betekent dat een opwaartse afwijking van het maximale tekort van de medeoverheden in enig jaar in principe tot een evenredige verlaging van het maximale tekort in volgende jaren leidt.

De gebruikelijke artikel-2-procedure van de Financiële-verhoudingswet blijft van kracht: bij een aanpassing van de taakverdeling tussen het Rijk enerzijds en de provincies en de gemeenten anderzijds dient te worden aangegeven wat de omvang is van de financiële gevolgen en via welke bekostigingswijze de financiële gevolgen worden opgevangen. Er zijn daarmee in de regel geen gevolgen voor de EMU-ruimte.

Aandeel in structureel EMU-saldo en individuele referentiewaarden

De huidige berekening van het structureel EMU-saldo, dat aansluit bij het Stabiliteits- en Groeipact, blijft ondanks het feit dat de begrotingssystematiek van de medeoverheden verschilt van die van de EMU-regelgeving, eveneens gehandhaafd. Het gezamenlijke aandeel in het structureel EMU-saldo (de norm) zal worden verbijzonderd naar de categorieën gemeenten, provincies en waterschappen (inclusief de gemeenschappelijke regelingen) (zie artikel 5, derde lid). Binnen deze categorieën worden voor de individuele medeoverheden individuele referentiewaarden vastgesteld (zie artikel 6).

Ook voor het bepalen van het gerealiseerde EMU-saldo per medeoverheid zal het relevante EMU-saldo worden verbijzonderd: naast het gebruikelijke saldo voor de overige publiekrechtelijke lichamen (het zogenoemde OPL-saldo) zal het CBS voortaan een apart EMU-saldo bepalen voor gemeenten, provincies, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen (het zogenoemde GPW-saldo). Dit gebeurt zodanig, dat het niet zal leiden tot extra administratieve lasten voor de medeoverheden.

Sanctie

De EMU-norm is gebaseerd op een tweesporengedachte: collectieve beheersing en individuele verantwoordelijkheid. De medeoverheden zijn individueel verantwoordelijk voor het naleven van de voor hen geldende, geactualiseerde EMU-norm (de referentiewaarden). Om de informatieverplichtingen en de toezichtstructuur niet te verzwaken, is niet overgegaan tot een individuele notificatieplicht van de medeoverheden aan de rijksoverheid wanneer de norm wordt overschreden. Aan een overschrijding is dan ook op voorhand geen sanctie verbonden. Pas als de EU besluit Nederland een boete op te leggen of te verplichten tot het aanhouden van een renteloos depot wegens overschrijding van de EMU-norm en als de medeoverheden de gezamenlijke 0,5%-norm voor het GPW-saldo hebben overschreden, zullen de betrokken ministers - na regulier bestuurlijk overleg met het Interprovinciaal Overleg, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Unie van Waterschappen - vaststellen voor welk deel de medeoverheden bijdragen in de boete, in het depot of in de kosten van het depot (zie artikel 10). Deze sanctie is dus geen zelfstandige sanctie die het Rijk aan de medeoverheden oplegt, maar betreft louter het doorberekenen van een evenredig deel van de kosten.

Of de boete voor provincies en gemeenten op collectief dan wel op individueel niveau wordt bepaald, is onderwerp van bestuurlijk overleg. Een eventuele doorbelaste boete – collectief of individueel – zal in het algemeen worden verrekend met de uitkeringen uit het Gemeente- en Provinciefonds.

De waterschappen worden individueel verantwoordelijk gehouden voor het overschrijden van de referentiewaarde. Aangezien er geen directe financiële relatie bestaat tussen de gezamenlijkheid van de waterschappen en het Rijk, is een collectieve omslag geen optie.

Informatieverstrekking

Een effectieve beheersing van het EMU-saldo voor de gehele collectieve sector hangt samen met een adequate monitoring. De medeoverheden verstrekken reeds jaarlijks informatie reeds over het EMU-saldo aan het Rijk. In deze wet wordt in artikel 9 ook een sanctie gesteld op het niet tijdig of onvolledig aanleveren van de zogenaamde EMU-enquête, een informatie-instrument waarmee de medeoverheden de raming van hun EMU-saldo kunnen berekenen. Indien een gemeente of provincie niet voldoet aan de informatieplicht wordt – doordat de desbetreffende bepalingen in de Gemeentewet en de Provinciewet van overeenkomstige toepassing zijn verklaard - de algemene uitkering tijdelijk opgeschort. Hiermee wordt aangesloten bij de bestaande opschortingsregeling met betrekking tot de uitkeringen uit het Gemeente- en het Provinciefonds, indien medeoverheden in hun informatieplicht tekortschieten.

Voor waterschappen – waarvoor geen begrotingsfonds bestaat – is naar een hierbij aansluitend sanctie-instrument gezocht in de vorm van van het verplicht aanhouden van een renteloos depot in de schatkist (artikel 9, tweede lid).

Daarnaast zijn er maatregelen getroffen om de kwaliteit van de informatievoorziening te verbeteren.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1

Bestuurlijk overleg:

Het reguliere bestuurlijke overleg wordt door de beheerders van het Gemeentefonds en het Provinciefonds, de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Financiën, gevoerd met de koepelorganisaties van de provincies (het IPO) en de gemeenten (het VNG). Bij aangelegenheden die de waterschappen aangaan, zoals de beheersing van het EMU-saldo door de waterschappen in het kader van deze wet, is het gebruikelijk dat vertegenwoordigers van de Unie van Waterschappen bij dat overleg worden uitgenodigd.

Buitensporig tekort:

Van een overschrijding is sprake als de absolute waarde van het tekort groter is dan 3% bbp.

Decentrale overheden:

Rechtspersoonlijke bezittende lichamen, bedoeld in de Wet gemeenschappelijke regelingen zijn samenwerkingsverbanden van een aantal gemeenten en/of provincies en/of waterschappen in de vorm van een openbaar lichaam. Een dergelijk lichaam behartigt een of meer bepaalde belangen van de deelnemende gemeenten, provincies en waterschappen.

In de wetsbepalingen wordt steeds het begrip *decentrale overheden* gebruikt, behalve in het begrip *Referentiewaarde medeoverheden*. In de memorie van toelichting worden decentrale overheid en - het tegenwoordige ook gebezigde begrip - *medeoverheid* afwisselend gebruikt.

Economisch goede tijden:

Voor een toelichting bij *potentiële groei* wordt verwezen naar de toelichting bij de definitie van *exceptionele omstandigheden*.

EMU-enquête:

In het kader van de enquête berekent elke decentrale overheid in november van een jaar haar EMU-saldo voor het lopende begrotingsjaar, voor het komende begrotingsjaar en voor het daaropvolgende jaar.

EMU-saldo:

In het kader van het Europees systeem van nationale en regionale rekeningen in de Gemeenschap (ESR 95) omvat de sector *overheid* de volgende subsectoren: de centrale overheid, de wettelijke sociale verzekeringsinstellingen en de lokale overheid, onder uitsluiting van de productie van marktdiensten. Het begrip lokale overheid wordt in ons land afgedekt door de definitie van decentrale overheden in deze wet (provincies, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen waaraan deze deelnemen).

Onder *nettofinancieringssaldo* wordt in het ESR 95 verstaan het saldo van uitgaven en ontvangsten van de overheid, ook wel vorderingetekort c.q. –overschot genoemd (in het ESR afgekort als EDP B9), zoals gedefinieerd in het ESR 95

Exceptionele omstandigheden:

Dit begrip is ontleend aan het gelijksoortige begrip in de Code of Conduct, die behoort bij het Stabiliteits- en Groeipact. In het SGP wordt *exceptionele omstandigheden* niet gebruikt in relatie tot de verbetering van de MTO, maar in relatie tot de buitensporigtekortprocedure.

Van economische krimp is sprake als (verwacht wordt dat) de economische groei in enig jaar negatief is. Wat in een concrete situatie als potentiële groei wordt beschouwd, wordt bepaald door de structurele groei van het arbeidsaanbod, de ontwikkeling van de evenwichtswerkloosheid en de structurele groei van de arbeidsproductiviteit.

Meerjarencijfers:

De definitie van meerjarencijfers sluit het begrotingsjaar zelf uit. Er wordt in het kader van de jaarlijks begrotingscyclus steeds voor 5 jaar geraamd: het begrotingsjaar en vier daarop aansluitende jaren. Tot de meerjarencijfers worden ook gerekend de uitgaven en de ontvangsten, behorende tot de budgetdisciplinesectoren Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt en Zorg. De uitgaven en ontvangsten van deze premiegefinancierde sectoren worden jaarlijks opgenomen in de begrotingen van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, respectievelijk het ministerie Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Middellangetermijndoelstelling voor het structureel EMU-saldo:

De Raad van ministers van de Europese Unie geeft voor iedere lidstaat een passend streefsaldo aan voor het jaarlijks structureel begrotingssaldo. Dit gebeurt steeds voor een periode van vier jaar. Bij het bepalen van het streefsaldo wordt rekening gehouden met de specifieke economische en budgettaire positie en met de toekomstige vergrijzingslasten van de lidstaat.

Het saldo wordt bepaald conform de zogenaamde EC-methode (methode van de Europese Commissie). Dat houdt in dat de voorschriften van de EU gelden ten aanzien van de bepaling welke uitgaven- en ontvangstencategorieën tezamen het saldo vormen. Ter bepaling van het structurele saldo wordt verder gecorrigeerd voor conjunctuurschommelingen en voor eenmalige en tijdelijke maatregelen (zie de definitie van *structureel EMU-saldo*).

Voor Nederland is de huidige middellangetermijndoelstelling een structureel saldo tussen -0,5% en 0,5% bbp voor de periode 2010 tot en met 2013. Dit is vastgelegd in de Code of Conduct behorend bij het Stabiliteits- en Groeipact.

Structureel EMU-saldo:

Het structureel saldo wordt gecorrigeerd voor ontvangsten en uitgaven die als *conjunctuurgevoelig* worden aangemerkt. De conjuncturele component wordt berekend volgens een methode die in EU verband afgesproken is. Twee componenten bepalen de conjuncturele component: de output gap en de begrotingselasticiteit. De output gap is het verschil tussen de feitelijke economische groei en de

potentiële economische groei. De potentiële economische groei wordt bepaald aan de hand van een productiefunctiemethode. De begrotingselasticiteit is een landenspecifieke coëfficiënt die de mate van gevoeligheid van de begroting voor de economische ontwikkeling weergeeft. Voor Nederland heeft de Europese Commissie een elasticiteit vastgesteld van 0,5%. Uit vermenigvuldiging van de output gap met de begrotingselasticiteit resulteert de conjuncturele component van het feitelijk EMU-saldo. Deze component kan positief of negatief zijn afhankelijk van of er sprake is een positieve of een negatieve output gap.

Voorbeelden van eenmalige en tijdelijke maatregelen zijn de éénmalige opbrengsten uit de veiling van UMTS-frequenties in 2000 en de éénmalige restitutie van eigen middelen in 2009.

Artikel 2

De hoofdlijnen van dit artikel zijn besproken in het algemeen deel van deze toelichting (paragraaf 2, box 1, en paragraaf 4).

In het eerste tot en met vierde lid geldt als norm dat jaarlijks een verbetering van het structureel EMU-saldo met ten minste 0,5 procentpunt bbp meerjarig moet worden verwerkt. In box 5 wordt de toepassing van dit artikel door middel van enkele voorbeelden inzichtelijk gemaakt.

Box 5: Werking van de artikelen 2.1 t/m 2.4 in de praktijk

De werking van artikel 2.1 t/m 2.4 wordt geïllustreerd met onderstaande cijfervoorbeelden.

Situatie 1: bij aanvang van de kabinetsperiode

Het CPB maakt bij aanvang van elke nieuwe kabinetsperiode een inschatting van de trendmatige groei en de ontwikkeling van de overheidsfinanciën in de kabinetsperiode. Dit gebeurt in de middellange termijn verkenningen. Stel nu dat het CPB voorziet dat het structurele tekort gedurende de kabinetsperiode niet voldoet aan de MTO. Dit betekent dat de wet in werking treedt. Bij kabinetsformatie dienen dan aanvullende afspraken te worden gemaakt om het tekort terug te dringen gedurende de kabinetsperiode. Deze afspraken worden verankerd in de budgettaire kaders zoals die worden opgesteld voor de gehele kabinetsperiode. Per saldo resulteert dan –bij aanvang van de kabinetsperiode – een saldropad dat voldoet aan het Stabieliteits- en Groeipact. Onderstaande tabel illustreert deze werking.

Voorbeeld situatie 1: maatregelen verwerken bij opstellen meerjarencijfers begin kabinetsperiode

	t	t+1	t+2	t+3
Structureel saldo bij ongewijzigd beleid	-2	-2	-2	-2
Maatregelen bij het opstellen van uitgaven- en lastenkaders uit hoofde van de wet TReM	+ ½	+ ½	+ ½	Nvt
Cumulatieve doorwerking maatregelen	+ ½	1	+ 1 ½	+ 1 ½
Nieuw saldo verwerkt in opstelling meerjarencijfers (uitgaven- en inkomstenkaders)	- 1 ½	-1	- ½	- ½

Situatie 2: gedurende de kabinetsperiode

Gedurende de kabinetsperiode werkt de reguliere systematiek. Dit betekent dat wordt gestuurd om het uitgavenkader en de inkomstenindicator. Indien het structurele emu-saldo als gevolg van nieuwe inzichten toch niet blijkt te voldoen aan de MTO, dan moet alsnog worden ingegrepen in de begrotingssystematiek. Onderstaande tabel illustreert dit. Daarbij wordt opgemerkt dat in dit geval een saldoverbetering in de orde van grootte van 0,5%-punt bbp geldt.

Voorbeeld situatie 2: maatregelen verwerken gedurende de kabinetsperiode.

	t	t+1	t+2	t+3
Structureel saldo bij formatie	0	0	0	0
Nieuwe inzichten CPB	- ½	- 1	- 1 ½	- 1
Maatregelen per jaar	Nvt	+ ½	+ ½	Nvt
Maatregelen cumulatief	Nvt	+ ½	+ 1	+ 1
Resultaat na ingrepen	Nvt	- ½	- ½	0
Vertaling naar systematiek	Onderschrijding uitgavenkader en/of overschrijding inkomstenindicator			

Wanneer de 3%-grens voor het feitelijk tekort wordt overschreden geldt een soortgelijke systematiek. De verplichtingen die Nederland krijgt opgelegd in een eventuele buitensporigetekortprocedure kunne echter strenger zijn dan 0,5%-punt bbp.

Eerste en derde lid

Met het term *indicatie* in de voorwaarde *indien de begrotingsramingen en de meerjarencijfers een indicatie voor een buitensporig tekort vormen* wordt bedoeld, dat in ten minste een van die jaren de raming van het EMU-tekort uitkomt op meer dan 3% bbp.

Tweede en vierde lid

De voorwaarde *indien het geraamde structureel EMU-saldo niet voldoet aan de middellangetermijndoelstelling voor dat saldo* houdt voor de periode 2010 – 2013 in, dat er zonder toegepaste verbetering sprake zal zijn, in ten minste een van die jaren, van een raming van het structureel tekort van 0,5% bbp of meer.

Deze voorwaarde geldt in deze leden vanzelfsprekend alleen indien er geen sprake is van een indicatie voor een buitensporig tekort. Als daarvan sprake is, gelden immers de bepalingen in het eerste en het derde lid.

De norm van de verbetering is in het vierde lid tijdens een kabinetsperiode iets minder streng dan in de situaties die zijn onderscheiden in eerste drie leden. De verbetering van het structureel saldo zal dan conform de verplichtingen in het Stabiliteits- en Groeipact *in de orde van grootte* van 0,5%-punt bbp dienen te zijn in plaats van ten minste 0,5%-punt bbp. Met de bepaling *in de orde van grootte* wordt invulling gegeven aan de clausule *als benchmark* uit het pact.

Vijfde en zesde lid

In de eerste vier leden is sprake van twee voorwaarden die op meer jaren betrekking kunnen hebben. Theoretisch zijn vele combinaties van jaarmogelijkheden te bedenken waarbij wel en niet aan de voorwaarden wordt voldaan. Het vijfde lid geeft aan dat het jaar van ingang, dat wil zeggen het jaar waarin de verbetering verwerkt moet worden, het jaar is waarin er voor de eerste keer sprake is dat aan de voorwaarde wordt voldaan. Het zesde lid bepaalt vervolgens dat met het verwerken van de verbetering moet worden doorgegaan tot het laatste jaar waarin sprake is dat aan de voorwaarde wordt voldaan. Bovendien geldt dat het laatste begrotingsjaar van een kabinetsperiode automatisch als laatste jaar wordt aangemerkt. Bij de start van een nieuwe kabinetsperiode gaat een nieuwe cyclus in waarvoor het eerste en tweede lid het vertrekpunt vormen.

Zevende en achtste lid

De percentages genoemd in het eerste tot en met vierde lid kunnen alleen bij een wet worden gewijzigd. Door gebruik te maken van de reguliere begrotingswetten – voor de ontwerp-begrotingen en voor de suppletoire begrotingen – kan snel in een wettelijke aanpassing worden voorzien. Een begrotingswet van het ministerie van Financiën (begroting IXB) ligt daarbij het meest in de rede.

De criteria *economisch goede tijden* en *exceptionele omstandigheden* worden in de definities (artikel 1) bepaald.

Artikel 3

De reductie van het tekort wordt in artikel 3 als gezamenlijke verantwoordelijkheid van de ministers geregeld. De ministers moeten er zorg voor dragen dat de voorgeschreven budgettaire normering tijdens de uitvoering van de begroting wordt gerespecteerd, zodat het tekort in de beoogde omvang wordt gereduceerd.

In artikel 6, vierde lid, is voor de decentrale overheden een overeenkomstige verplichting opgenomen.

Artikel 4

De Minister van Financiën heeft een coördinerende en toezichthoudende rol. De coördinerende rol vindt plaats binnen het kader van zijn wettelijk geregelde positie in het begrotingsproces (Comptabiliteitswet 2001 ;de artikelen 12 t/m 15) en zijn bevoegdheid om nadere regels te stellen *met betrekking tot de voorbereiding, de wijziging en de inrichting van de begrotingen, alsmede met betrekking tot de wijze waarop de begrotingsramingen tot stand komen* (Comptabiliteitswet 2001, artikel 18, eerste lid). Op basis van die bevoegdheid zijn onder andere de Begrotingsregels vastgesteld (www.minfin.nl/hafir; circulaire A2.10).

Het toezicht op de toepassing van artikel 2 door de ministers wordt in het eerste lid, geëxpliciteerd. Daarbij is aansluiting gezocht bij de bestaande procedures in de Comptabiliteitswet 2001 inzake de voorbereiding (artikel 12, tweede lid), de wijziging (artikel 14, eerste lid) en de uitvoering (artikel 39) van de begroting.

Het tweede lid hangt samen met de bevoegdheid die de Minister van Financiën in artikel 5, derde lid, krijgt, om de verdeling vast te stellen van het aandeel van de decentrale overheden in het EMU-tekort over de drie onderscheiden categorieën decentrale overheden (de gemeenten, de provincies en de waterschappen, inclusief de gemeenschappelijke regelingen). Daartoe moet hij inzicht hebben in de feitelijke aandelen van deze categorieën overheden in het jaarlijkse EMU-tekort. Die informatie is beschikbaar bij het CBS en werd tot nog toe op basis van onderlinge ambtelijke afspraken door het CBS aan het Ministerie van Financiën beschikbaar gesteld. Het verdient de voorkeur om hiervoor een wettelijke basis te creëren, hetgeen in dit artikellid gebeurt.

De mate van uitsplitsing van de informatie over het aandeel van de decentrale overheden in het EMU-tekort naar de diverse categorieën vormt nog onderwerp van nader overleg tussen het CBS en de ministeries van Financien, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Verkeer en Waterstaat. Voor

het toezicht heeft de Minister van Financiën behoefte aan de informatie per categorie (provincies, gemeenten en waterschappen), waarin de gemeenschappelijke regelingen zijn verwerkt. De mogelijkheden van het CBS zijn daartoe echter (nog) beperkt. Vooralsnog kan het CBS op basis van de door de decentrale overheden aangeleverde informatie alleen geaggregeerde informatie, gesplitst naar vier categorieën (met gemeenschappelijke regelingen als aparte categorie) verstrekken. Bezien zal worden of de voorschriften voor de informatieverstrekking aan het CBS aangepast moeten worden. Een dergelijke aanpassing kan met toepassing van de regelgevende bevoegdheid van de Ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Verkeer en Waterstaat in artikel 8, zesde lid, zo nodig worden doorgevoerd.

Artikel 5

Eerste lid

Het eerste lid voorziet in de wettelijke verankering van de bestuurlijke afspraken tussen het Rijk en de medeoverheden uit 2004, waarin is bepaald dat het maximale EMU-tekort van de gezamenlijke decentrale overheden 0,5% bbp mag bedragen.

De omvang van dit saldo geldt, conform de definitie van decentrale overheden in deze wet, voor de provincies, de gemeenten en de waterschappen, waarbij rekening is gehouden met de rechtspersoonlijksbezittende lichamen waaraan zij deelnemen.

Tweede lid

Het percentage, genoemd in het eerste lid, kan alleen bij een wet opwaarts worden gewijzigd. Door gebruik te maken van de reguliere begrotingswetten kan snel in een wettelijke aanpassing worden voorzien. Aangezien de Minister van Financiën een eerste verantwoordelijkheid heeft voor de beheersing van het EMU-tekort en voor de bepaling van de verdeling van dat tekort tussen het Rijk en de medeoverheden, is gekozen voor een begrotingswet van het Ministerie van Financiën (begroting IXB). Een aanpassing zal pas worden doorgevoerd, nadat daarover bestuurlijk overleg met de decentrale overheden is gevoerd.

Met de medeoverheden is overeengekomen dat de begrenzing op een maximaal tekort van 0,5% bbp, in principe gehandhaafd blijft wanneer het feitelijk EMU-saldo stapsgewijs is teruggebracht tot het structureel saldo. In een beoogde periode van sterke sanering van de overheidsfinanciën biedt deze afspraak de medeoverheden meerjarige zekerheid over de bekostiging van hun taken.

Overigens zal van een opwaartse bijstelling slechts sprake zijn als uitzonderlijke omstandigheden (in termen van het Stabieliteits- en Groeipact: exceptional circumstances) daartoe aanleiding geven. Een opwaartse bijstelling wordt in principe meerjarig gecompenseerd. Na bestuurlijk overleg zal de Minister van Financiën de (precieze invulling van) meerjarige compensatie gelijktijdig met de opwaartse bijstelling verwerken bij een wet tot vaststelling of wijziging van de begrotingsstaat van het ministerie van Financien. Een meerjarige compensatie impliceert in beginsel dat de norm voor het GPW-saldo – het EMU-saldo voor de gemeenten, de provincies, de waterschappen en de gemeenschappelijke regelingen waaraan zij deelnemen - in het jaar of de jaren na de opwaartse bijstelling lager wordt vastgesteld dan 0,5% bbp, zoals opgenomen in het eerste lid. Een verlaging van

het normpercentage zal dus alleen plaatsvinden als compensatie voor een eerdere verhoging. Dat wordt verwoord in de tweede volzin van dit lid. De bepaling in die volzin (in de vorm van een kanbepaling) biedt overigens de mogelijkheid geheel of gedeeltelijk van die compensatie af te zien.

Derde lid

Conform eerdere bestuurlijke afspraken tussen de rijksoverheid en de koepelorganisaties van de decentrale overheden is de algemene norm van 0,5% bbp in eerste instantie verdeeld over de drie categorieën decentrale overheden en wel als volgt: 0,38% bbp voor gemeenten gezamenlijk, 0,07% bbp voor de provincies gezamenlijk en 0,05%-bbp voor waterschappen gezamenlijk. Hierbij blijven gemeenten, provincies en waterschappen ieder verantwoordelijk voor hun EMU-aandeel in gemeenschappelijke regelingen.

Artikel 6

Eerste en tweede lid

Conform de definities die gelden in deze wet zijn de *referentiewaarden medeoverheden* de maximale waarden van de voor de individuele decentrale overheden geldende aandelen in het structureel EMU-tekort. Om een eventuele door de EU opgelegde sanctie (kosten van een EG-depot of een EG-boete; zie artikel 10) te kunnen doorberekenen, is het van belang dat elke decentrale overheid haar eigen maximale aandeel in het EMU-tekort krijgt toegewezen. Om die reden zijn de individuele referentiewaarden vastgesteld. Individuele referentiewaarden doen recht aan de individuele verantwoordelijkheid van elke decentrale overheid voor het beheersen van het eigen EMU-tekort, die in het vijfde en zesde lid wordt geregeld.

Zesde lid

Een decentrale overheid die haar referentiewaarde overschrijdt, wordt sanctiewaardig. Het gaat hier om de overschrijding van de gerealiseerde referentiewaarde, die na afloop van een begrotingsjaar aan de hand van het jaarverslag/jaarrekening van een decentrale overheid kan worden bepaald.

Sanctiewaardig betekent dat aan deze overheid als sanctie een evenredig deel van de kosten van een EG-depot of een EG-boete kan worden doorberekend (zie artikel 10).

Om de informatieverplichtingen en de toezichtstructuur niet te verzwaren, is niet overgegaan tot een individuele notificatieplicht van de medeoverheden aan de rijksoverheid wanneer de norm wordt overschreden. Aan een overschrijding is dan ook op voorhand geen sanctie verbonden. Het past in ons bestuurlijke decentrale stelsel dat de medeoverheden primair verantwoordelijk zijn voor hun eigen (financiële) huidhouding.

Pas als de EU besluit Nederland een boete op te leggen of te verplichten tot het aanhouden van een renteloos depot wegens overschrijding van de EMU-norm en als de medeoverheden de gezamenlijke 0,5%-norm voor het GPW-saldo hebben overschreden, zullen de betrokken ministers - na regulier bestuurlijk overleg met het Interprovinciaal Overleg, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Unie van Waterschappen - vaststellen voor welk deel de medeoverheden bijdragen in de boete, in het depot of in de kosten van het depot (zie artikel 10).

Artikel 7

Het toezicht op de uitvoering van deze wet door de decentrale overheden ligt bij de Ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Verkeer en Waterstaat. Voor zover voor dat toezicht de bestaande informatieverstrekkingsregelingen niet voldoende zijn, wordt in artikel 8 een nadere voorziening getroffen.

Er wordt van uitgegaan dat bestaande aanwijzingsbevoegheden van deze ministers ten aanzien van de decentrale overheden met betrekking tot het begrotings- en financieel beheer afdoende zijn. Verder wordt aangenomen dat de sanctiedreiging van artikel 10 voldoende disciplinerend zal werken. De overeenstemming met de Minister van Financiën aangaande het toezicht ziet met name op de eventuele aanwending van de aanwijzingsbevoegdheid.

De provincies oefenen het reguliere toezicht op de begroting en financiële verantwoording van de gemeenten en de waterschappen uit. Daarom is in het tweede lid de tussenkomst van de provincies voorgeschreven, zodat de bestaande toezichtsstructuur op basis van artikel 203 van de Gemeentewet en artikel 207 van de Provinciewet niet doorbroken wordt.

Artikel 8

Een effectieve beheersing van het EMU-saldo voor de gehele collectieve sector vereist een adequate monitoring van de medeoverheden. De medeoverheden verstrekken reeds jaarlijks informatie over het EMU-saldo aan het Rijk via de zogenaamde EMU-enquête, een informatie-instrument waarmee zij de raming van hun EMU-saldo kunnen berekenen.

De bepalingen in deze wet over de informatieverstrekking zijn aanvullend op reeds elders geregelde verplichtingen voor de decentrale overheden (onder andere in de Provinciewet, de gemeentewet en de Waterschapswet en de krachtens die wetten gestelde regels). Die basisverplichtingen zijn verschillend geregeld. Het gevolg daarvan is dat ook de aanvullende verplichtingen in deze wet voor enerzijds de provincies en gemeenten en anderzijds de waterschappen verschillen.

Eerste lid

De bepaling *door tussenkomst van het CBS* in dit lid betekent in de praktijk, dat de provincies en de gemeenten de ingevulde EMU-enquête aan het CBS zenden en dat het CBS de minister geaggregeerde informatie doet toekomen. Afspraken over de te verstrekken informatie aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties worden afgestemd met de Minister van Financiën, gelet op artikel 4, tweede lid, waarin geregeld is dat het CBS op verzoek van de Minister van Financiën soortgelijke informatie aan hem zal verstrekken.

Tweede lid

In de praktijk speelt bij de inzending van de EMU-enquête door de waterschappen aan het CBS ook de Unie van Waterschappen een rol. Of die rol administratief gezien noodzakelijk of wenselijk is, is

een aangelegenheid tussen het CBS, de Minister van Verkeer en Waterstaat en de Unie van Waterschappen.

Derde, vierde en vijfde lid

De vaststelling of in bepaalde situaties sprake is van informatieverzuim, is van belang voor de toepassing van de sanctie die in artikel 9 wordt geregeld.

Zesde lid

De in dit lid opgenomen nadere regelgevende bevoegdheid is van belang om te bewerkstelligen dat de rijksoverheid de informatie ontvangt die nodig is om de beheersing van het EMU-saldo adequaat te kunnen monitoren. Er zal zorggedragen worden voor een zo beperkt mogelijke stijging van de administratieve lasten voor de medeoverheden. Bijzondere aandacht is nodig voor de informatie die provincies, gemeenten en waterschappen moeten verstrekken over de gemeenschappelijke regelingen, waaraan zij deelnemen.

Artikel 9

Eerste lid

Bij informatieverzuim, bedoeld in artikel 8, vijfde lid, begaan door provincies of gemeenten kan een sanctie volgen op grond van het sanctiebeleid voor medeoverheden, zoals opgenomen in de Provinciewet en de Gemeentewet. Als sanctie kan een tijdelijke opschorting van de algemene uitkering uit het Provincie- of het Gemeentefonds worden toegepast. Artikel 190, vijfde tot en met achtste lid, van de Provinciewet en artikel 186, vijfde tot en met achtste lid, van de Gemeentewet, die gelden voor Iv3-(realisatie)informatie (Iv3 = Informatie voor derden), worden ook van toepassing verklaard op de EMU-enquête.

Tweede lid

De sanctiemogelijkheid voor informatieverzuim door een waterschap wordt in deze wet geregeld. Aangezien waterschappen geen algemene uitkeringen van het Rijk uit een fonds ontvangen, kan geen sprake zijn van een opschortingsregeling. Om die reden is gekozen voor het verplicht aanhouden van een renteloos depot in de schatkist. Het verplicht aanhouden van een renteloos depot heeft tot gevolg dat de beschikkingsmacht over financiële middelen tijdelijk wordt beperkt en dat een derving zal optreden van rente-inkomsten. Dergelijke gevolgen staan in verhouding tot het begane verzuim.

Overigens geldt in geval van de toepassing van een sanctie door de betrokken minister het bestaande regime met betrekking tot de rechtsbescherming van, in deze gevallen, de waterschappen.

Derde lid

De sanctie voor de waterschappen is afgeleid van de opschortingsmaatregel die voor de gemeenten en de provincies geldt. Voor de gemeenten en provincies wordt een opschortingspercentage van 60% van de algemene uitkering gehanteerd. De algemene uitkering maakt grosso modo 33% van de

jaarbaten van deze decentrale overheden uit. Een opschorting van 60 % komt neer op ca. 20% van de jaarbaten en bij een wekelijkse opschorting ca. 0,4%.

De bepaling in dit lid leidt ertoe dat, indien het informatieverzuim van een waterschap vier weken duurt, het wekelijks 0,4% van zijn jaarbaten aan de schatkist als renteloos depot dient af te dragen, in totaal dus 1,6%.

Voor de maximale termijn van het aanhouden van een renteloos depot – 26 weken – is aangesloten bij de maximale periode die voor provincies en gemeenten op grond van de Provinciewet respectievelijk de Gemeentewet geldt als opschortingstermijn van de uitbetaling van de algemene uitkering.

Vierde en vijfde lid

Het voorgeschreven overleg tussen de Minister van Verkeer en Waterstaat en de Unie van Waterschappen is als bestuurlijk overleg aan te merken. De definitie van bestuurlijk overleg in deze wet is daarop echter niet toegesneden. Daarom wordt in de wettekst de Unie van Waterschappen, zijnde de representatief te achten instantie voor de waterschappen, met name genoemd.

Bij regels voor het aanhouden van een depot wordt onder andere gedacht aan regels die de termijn van aanhouden van een depot - binnen de maximale periode van 26 weken - beperken, zodra het informatieverzuim is hersteld.

Evenals in artikel 10 wordt de Minister van Financiën om praktische reden met de inning en de latere terugbetaling van een renteloos depot belast. Een aantal leden van artikel 10 wordt daarom van overeenkomstige toepassing verklaard.

Artikel 10

Eerste lid

Artikel 6, zesde lid, bepaalt wanneer er sprake is van een sanctiewaardige decentrale overheid. In dit eerste lid wordt als sanctie voor dergelijke overheden voorgeschreven dat sancties die door de Europese Unie aan ons land worden opgelegd, evenredig zullen worden doorberekend aan die decentrale overheden. Het ligt in de rede dat de Minister van Financiën een voorstel voor de verdeling doet, omdat hij primair verantwoordelijk is wanneer een Europese sanctie wordt opgelegd. Hij kan met behulp van de informatie waarover hij op grond van deze wet kan beschikken, bepalen welk deel van de sanctie moet worden doorberekend aan de betrokken provincies gezamenlijk, aan de betrokken gemeenten gezamenlijk of aan de betrokken waterschappen gezamenlijk. Zo'n voorstel zal eerst in het bestuurlijk overleg tussen de Ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Minister van Financiën met de koepels IPO en VNG worden geagendeerd. Bij dit overleg kan het UvW aansluiten als daarin zaken aan de orde zijn die de waterschappen aangaan.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Minister van Verkeer en Waterstaat kunnen, berekenen uitgaande van de mate waarin de betrokken individuele medeoverheden hun referentiewaarden hebben overschreden, welk deel aan individuele medeoverheden moet worden

doorberekend. De wijze van berekening zal worden geregeld in de nadere regels die daarover op grond van het zesde lid kunnen worden opgesteld.

In onderdeel a en b wordt de mogelijkheid opengelaten dat in dit proces de doorberekening voor de provincies, respectievelijk de gemeenten niet individueel zal plaatsvinden, maar collectief door het in het Provinciefonds, respectievelijk het Gemeentefonds beschikbare begrotingsbedrag voor de algemene uitkering te belasten met deze uitgaven. Dit betreft uitgaven die direct ten laste van deze fondsen worden gebracht en geen uitkeringen. Begrotingstechnisch zullen die uitgaven ten gunste van de begroting van het Ministerie van Financiën of van die van de Nationale Schuld worden gebracht. Keerzijde hiervan is dat, wanneer de sanctie de vorm heeft van het doorberekenen van het aanhouden van een door de Europese Unie opgelegd depot, de terugbetaling van het depot zal leiden tot extra ontvangsten voor die fondsen in het jaar waarin de terugbetaling plaatsvindt.

Indien er sprake is van het doorberekenen van (het aanhouden van) het depot of van een opgelegde boete zal de doorberekening zo spoedig mogelijk nadat de Europese sanctie vaststaat en door Nederland moet worden voldaan, kunnen plaatsvinden. De Europese sanctie moet dan wel betrekking hebben op een verstreken periode. Immers, overschrijding van de referentiewaarden door de decentrale overheden kan op grond van artikel 6, zesde lid, pas na afloop van een jaar worden vastgesteld en de sanctiewaardigheid gaat dan pas in met betrekking tot dat afgelopen jaar. Indien gekozen wordt voor het doorberekenen van de (rentedervings)kosten, zal die doorberekening eerst na afloop van het depot of na afloop van bepaalde termijnen dat het depot bij de EG heeft uitgestaan, kunnen plaatsvinden. Om de gederfde rentekosten te kunnen berekenen moet immers bekend zijn hoe lang het depot heeft uitgestaan.

Tweede lid

De formulering *na afloop van de plaatsing van het depot bij de Europese Gemeenschap, dan wel na afloop van bepaalde termijnen dat het depot heeft uitgestaan* biedt de mogelijkheid om na plaatsingsperiode van bijvoorbeeld een jaar tot een (termijn)berekening en dus ook tot doorberekening van een termijn aan de betrokken decentrale overheden over te gaan.

Vierde, vijfde en zesde lid

Het ligt in de rede dat de (tijdelijke) uitgaven van het in depot houden of de uitgaven die het gevolg zijn van een Europese boete ten laste worden gebracht van de begroting van het Ministerie van Financiën of van die van de Nationale Schuld. Ook de ontvangsten uit de doorberekening aan decentrale overheden komen ten gunste van die begrotingen. Om die reden is de Minister van Financiën belast met de invordering van door individuele decentrale overheden verschuldigde bedragen als gevolg van de toepassing van dit artikel. De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelatie dan wel de Minister van Verkeer en Waterstaat brengt op grond van het eerste lid de doorberekening ten laste van de betrokken decentrale overheden, de Minister van Financiën verzorgt aansluitend de invordering.

Artikel 11

Eerste tweede lid

De bepalingen in de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) die betrekking hebben het EMU-saldo, voor zover decentrale overheden daarop invloed hebben, worden door middel van de bepaling in dit artikellid geschrapt. De bepalingen inzake het EMU-saldo zijn thans zoveel mogelijk in de onderhavige wet geconcentreerd.

Artikel 44 van de Comptabiliteitswet 2001 bevat nog een tweetal bepalingen dat betrekking heeft op de beheersing van het EMU-saldo, voor zover dat saldo kan worden beïnvloed door openbare lichamen, andere dan die onder de Wet Fido vallen (voornamelijk zogenaamde rechtspersonen met een wettelijke taak). Omdat de gezamenlijke invloed van dergelijke rechtspersonen op het EMU-saldo relatief beperkt is en omdat de administratieve inspanning voor het verstrekken en het verwerken van EMU-informatie door die rechtspersonen relatief groot is, is van de regelgevende bevoegdheid in artikel 44 nog geen gebruik gemaakt. Ook in het kader van de onderhavige wet is daarvan afgezien. Om die reden is besloten artikel 44 niet in deze wet op te nemen.

Wel is in het tweede lid van de gelegenheid gebruik gemaakt om in het eerste lid van artikel 44 een redactionele aanpassing door te voeren.

De Minister van Financiën

oOo

Bijlage⁶

Artikel 104 uit het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap (geconsolideerde versie PB C321 E, dd. 29-12-2006)

1. De lidstaten vermijden buitensporige overheidstekorten.
2. De Commissie ziet toe op de ontwikkeling van de begrotingssituatie en de omvang van de overheidsschuld in de lidstaten, teneinde aanzienlijke tekortkomingen vast te stellen. Met name gaat de Commissie op basis van de volgende twee criteria na of de hand wordt gehouden aan de begrotingsdiscipline:
 - a) of de verhouding tussen het voorziene of feitelijke overheidstekort en het bruto binnenlands product een bepaalde referentiewaarde overschrijdt, tenzij:
 - hetzij de verhouding in aanzienlijke mate en voortdurend is afgenomen en een niveau heeft bereikt dat de referentiewaarde benadert;
 - hetzij de overschrijding van de referentiewaarde slechts van uitzonderlijke en tijdelijke aard is en de verhouding dicht bij de referentiewaarde blijft;
 - b) of de verhouding tussen de overheidsschuld en het bruto binnenlands product een bepaalde referentiewaarde overschrijdt, tenzij de verhouding in voldoende mate afneemt en de referentiewaarde in een bevredigend tempo benadert.De referentiewaarden worden nader omschreven in het aan dit Verdrag gehechte protocol betreffende de procedure bij buitensporige tekorten.
3. Indien een lidstaat niet voldoet aan deze of aan een van deze criteria, stelt de Commissie een verslag op. In het verslag van de Commissie wordt er tevens rekening mee gehouden of het overheidstekort groter is dan de investeringsuitgaven van de overheid en worden alle andere relevante factoren in aanmerking genomen, met inbegrip van de economische en budgettaire situatie van de lidstaat op middellange termijn.
Voorts kan de Commissie een verslag opstellen indien zij — ook al is aan de criteria voldaan — van mening is dat er gevaar voor een buitensporig tekort in een lidstaat aanwezig is.
4. Het in artikel 114 bedoelde comité brengt advies uit over het verslag van de Commissie.
5. Indien de Commissie van oordeel is dat er in een lidstaat een buitensporig tekort bestaat of kan ontstaan, brengt zij advies uit aan de Raad.
6. Op aanbeveling van de Commissie en rekening houdend met de opmerkingen die de betrokken lidstaat eventueel wenst te maken, besluit de Raad, na een algehele evaluatie te hebben gemaakt, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen of er al dan niet een buitensporig tekort bestaat.
7. Wanneer overeenkomstig lid 6 is besloten dat er een buitensporig tekort bestaat, richt de Raad aanbevelingen tot de betrokken lidstaat om te bereiken dat deze situatie binnen een bepaalde periode wordt verholpen.
Behoudens het bepaalde in lid 8, worden deze aanbevelingen niet openbaar gemaakt.
8. Wanneer de Raad vaststelt dat binnen de voorgeschreven periode geen effectief gevolg aan zijn aanbevelingen is gegeven, kan hij zijn aanbevelingen openbaar maken.
9. Wanneer een lidstaat blijft verzuimen uitvoering te geven aan de aanbevelingen van de Raad, kan de Raad besluiten de betrokken lidstaat aan te manen binnen een voorgeschreven termijn maatregelen te treffen om het tekort te verminderen in de mate die de Raad nodig acht om de situatie te verhelpen.
In dat geval kan de Raad de betrokken lidstaat verzoeken volgens een nauwkeurig tijdschema verslag uit te brengen, teneinde na te gaan welke aanpassingsmaatregelen die lidstaat heeft getroffen.
10. Het recht om een klacht in te dienen, als bedoeld in de artikelen 226 en 227, kan niet worden uitgeoefend in het kader van de toepassing van de leden 1 tot en met 9 van dit artikel.

⁶ Deze bijlage heeft alleen een informatieve functie. Zij maakt geen deel uit van het wetsvoorstel.

11. Zolang een lidstaat zich niet voegt naar een overeenkomstig lid 9 genomen besluit, kan de Raad één of meer van de volgende maatregelen toepassen of in voorkomend geval aanscherpen:

- eisen dat de betrokken lidstaat door de Raad te bepalen aanvullende informatie openbaar maakt voordat hij obligaties en andere waardepapieren uitgeeft;
- de Europese Investeringsbank verzoeken haar beleid inzake kredietverstrekking ten aanzien van de betrokken lidstaat opnieuw te bezien;
- eisen dat de betrokken lidstaat bij de Gemeenschap een niet-rentedragend bedrag van een passende omvang deponeert, totdat het buitensporige tekort naar het oordeel van de Raad is gecorrigeerd;
- boeten van een passende omvang opleggen.

De voorzitter van de Raad stelt het Europees Parlement van de genomen besluiten in kennis.

12. De Raad trekt de in de leden 6 tot en met 9 en 11 bedoelde besluiten of sommige daarvan in, indien hij van oordeel is dat het buitensporige tekort in de betrokken lidstaat is gecorrigeerd. Indien de Raad voordien aanbevelingen openbaar heeft gemaakt, legt hij, zodra het besluit uit hoofde van lid 8 is ingetrokken, een openbare verklaring af waarin wordt gezegd dat er niet langer een buitensporig tekort in de betrokken lidstaat bestaat.

13. De in de leden 7 tot en met 9, 11 en 12 bedoelde besluiten worden door de Raad op aanbeveling van de Commissie genomen met een meerderheid van tweederde van de volgens artikel 205, lid 2, gewogen stemmen van zijn leden, met uitsluiting van de stemmen van de vertegenwoordiger van de betrokken lidstaat.

14. Verdere bepalingen betreffende de tenuitvoerlegging van de in dit artikel omschreven procedure zijn opgenomen in het aan dit Verdrag gehechte protocol betreffende de procedure bij buitensporige tekorten.

Op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement en van de ECB, neemt de Raad met eenparigheid van stemmen passende bepalingen aan die in de plaats van voornoemd protocol komen.

Onder voorbehoud van de andere bepalingen van dit lid, stelt de Raad vóór 1 januari 1994 op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen nadere voorschriften en definities voor de toepassing van de bepalingen van dit protocol vast.

oOo

Protocol 20 betreffende de procedure bij buitensporige tekorten (1992), gehecht aan het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

GELEID DOOR DE WENS nadere bepalingen vast te stellen voor de in artikel 104 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap bedoelde procedure bij buitensporige tekorten,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT

omtrent de volgende bepalingen, die aan het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap worden gehecht:

Artikel 1

De in artikel 104, lid 2, van het Verdrag bedoelde referentiewaarden zijn:

- 3 % voor de verhouding tussen het voorziene of feitelijke overheidstekort en het bruto binnenlands product tegen marktprijzen;
- 60 % voor de verhouding tussen de overheidsschuld en het bruto binnenlands product tegen marktprijzen.

Artikel 2

In artikel 104 van dit Verdrag en in dit protocol wordt verstaan onder:

- overheid: de algemene overheid, dat wil zeggen de centrale overheid, de regionale of lokale overheid en de fondsen voor sociale zekerheid onder uitsluiting van commerciële transacties, als omschreven in het Europees Stelsel van economische rekeningen;

- tekort: netto financieringstekort als omschreven in het Europees Stelsel van economische rekeningen;
- investeringen: bruto investeringen in vaste activa als omschreven in het Europees Stelsel van economische rekeningen;
- schuld: totale aan het eind van het jaar uitstaande brutoschuld tegen nominale waarde, geconsolideerd tussen en binnen de sectoren van de algemene overheid als omschreven in het eerste streepje.

Artikel 3

Teneinde een doeltreffende werking van de procedure bij buitensporige tekorten te verzekeren, zijn de regeringen van de lidstaten in het kader van deze procedure aansprakelijk voor de tekorten van de algemene overheid als omschreven in artikel 2, eerste streepje.

De lidstaten zorgen ervoor dat de nationale procedures op begrotingsgebied hen in staat stellen hun verdragsverplichtingen op dit gebied na te komen.

De lidstaten stellen de Commissie onverwijld en regelmatig in kennis van hun voorziene en feitelijke tekorten en van de omvang van hun schuld.

Artikel 4

De voor de toepassing van dit protocol benodigde statistische gegevens worden door de Commissie verstrekt.

oOo